

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 137/2010-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. apríla 2010 predbežne prerokoval sťažnosť P. K., B. B., zastúpeného advokátkou JUDr. A. S., B. B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky prípisom Krajskej prokuratúry v Banskej Bystrici č. k. Kc 223/09-11, Kc 224/09-10 z 13. januára 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. K. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. marca 2010 faxom a následne 22. marca poštou doručená sťažnosť P. K., B. B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. A. S., B. B., v ktorej namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) prípisom Krajskej prokuratúry v Banskej Bystrici (ďalej len „krajská

prokuratúra“) č. k. Kc 223/09-11, Kc 224/09-10 z 13. januára 2010 (ďalej len „prípís z 13. januára 2010“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ 19. augusta 2008 podal Okresnému súdu Žiar nad Hronom (ďalej len „okresný súd“) návrh na vydanie platobného rozkazu proti žalovanému o zaplatenie sumy 54 000 Sk, zmluvnej pokuty a príslušenstva. Návrhu bola pridelená sp. zn. 4 C 198/2008.

Okresný súd výzvou z 12. septembra 2008 vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za podanie návrhu na vydanie platobného rozkazu v sume 3 240 Sk. Sťažovateľ súdny poplatok uhradil.

Rozsudkom z 12. novembra 2008 okresný súd priznal sťažovateľovi nárok na zaplatenie istiny, úroku z omeškania a na náhradu trov konania a súčasne zamietol jeho nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty v sume 500 Sk denne za každý deň omeškania od 29. marca 2007 do zaplatenia.

Proti rozsudku z 12. novembra 2008 podal sťažovateľ odvolanie v časti týkajúcej sa zmluvnej pokuty, o ktorom rozhodoval Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“), ktorý rozsudkom sp. zn. 16 Co 19/2009 z 5. februára 2009 tento rozsudok okresného súdu potvrdil.

Okresný súd uznesením č. k. 4 C 198/2008-47 z 10. decembra 2008 (ďalej len „uznesenie z 10. decembra 2008“) uložil sťažovateľovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok za podanie odvolania v sume 32 850 Sk. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ odvolanie z dôvodu, že súdny poplatok bol vyrubený nesprávne.

Krajský súd uznesením č. k. 16 Co 20/2009-66 z 29. januára 2009 (ďalej len „uznesenie z 29. januára 2009“) uznesenie okresného súdu z 10. decembra 2008 potvrdil.

Následne okresný súd uznesením č. k. 4 C 198/2008-74 zo 6. mája 2009 (ďalej len „uznesenie zo 6. mája“) uložil sťažovateľovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok za návrh na zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 1 090 € v zmysle § 7 ods. 5 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a o poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) položka č. 1 písm. a) sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona o súdnych poplatkoch. Výšku súdneho poplatku okresný súd vypočítal ako 6 % zo sumy 547 500 Sk, ktorá predstavuje trojnásobok ceny ročného plnenia zo zmluvnej pokuty.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že uznesenie krajského súdu, ako aj obidve uznesenia okresného súdu považuje za nezákonné a nesprávne, pretože *„pri svojom rozhodovaní o vyrubení doplatku súdneho poplatku za podanie návrhu na vydanie platobného rozkazu a pri svojom rozhodovaní o výške súdneho poplatku za podanie odvolania proti rozsudku v časti zmluvnej pokuty rozhodli v rozpore s platnými právnymi predpismi SR“*.

Z uvedeného dôvodu sťažovateľ 23. októbra 2009 podal Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky dva podnety na podanie mimoriadneho dovolania proti uzneseniam okresného súdu zo 6. mája 2009 a z 10. decembra 2008 a uzneseniu krajského súdu z 29. januára 2009.

Prokurátor krajskej prokuratúry prípisom z 13. januára 2010 sťažovateľovi oznámil, že obidva podnety odložil, pretože dospel k záveru, že rozhodnutia súdov o poplatkovej povinnosti *„nemožno kvalifikovať ako dôsledok porušenia zákona pri aplikovaní právneho predpisu, ani z dôvodov, že konanie bolo dotknuté vadou, ktorá mala za následok ich vecnú nesprávnosť“*. Predmetný prípis bol sťažovateľovi doručený 18. januára 2010.

Prípisom krajskej prokuratúry z 13. januára 2010 bolo podľa sťažovateľa porušené jeho právo na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy, pretože mu bolo znemožnené využiť *„posledný možný mimoriadny opravný prostriedok“*, ktorý mu prináleží na úspešné uplatnenie jeho práv.

Sťažovateľ ďalej poukázal na ustanovenie § 7 ods. 6 zákona o súdnych poplatkoch, podľa ktorého sa súdny poplatok doplatí, ak sa po podaní návrhu rozšíri predmet poplatkového úkonu. Pretože sťažovateľ svoj žalobný návrh nikdy nerozšíril, je toho názoru, že okresný súd nebol oprávnený vyrubiť doplatok súdneho poplatku.

Sťažovateľ tiež v sťažnosti spochybnil právny názor okresného súdu a krajského súdu pri posudzovaní hmotnoprávnej povahy zmluvnej pokuty ako opakujúceho sa plnenia, s ktorým sa stotožnil aj prokurátor krajskej prokuratúry v prípise z 13. januára 2010. Na základe uvedeného právneho posúdenia veci bol sťažovateľovi vyrubený súdny poplatok podľa § 7 ods. 5 zákona o súdnych poplatkoch napriek skutočnosti, že pri zmluvnej pokute nejde o opakujúce sa plnenie konštantnej sumy, ale ide o sankciu za nesplnenie záväzku rovnako ako pri úroku z omeškania, pričom aj spôsob narastania zmluvnej pokuty je zhodný so spôsobom narastania úrokov z omeškania. Tento postup konajúcich súdov je preto podľa sťažovateľa v rozpore s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) a zákona o súdnych poplatkoch.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol takto:

„1. Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol, že Krajská prokuratúra v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. Kc 223/09-11, Kc 224/09-10, rozhodnutím zo dňa 13. 01. 2010, porušila právo Petra Kuchára, nar. 04. 01. 1980, bytom Banská Bystrica, Senická cesta 68, na súdnu ochranu vyplývajúcu z článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Ústavný súd SR zrušuje rozhodnutie Krajskej prokuratúry v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. Kc 223/09-11, Kc 224/09-10, zo dňa 13. 01. 2010, ktorým prokurátor krajskej prokuratúry odložil dva podnety sťažovateľa zo dňa 23. 10. 2009 na podanie mimoriadneho dovolania na Najvyšší súd Slovenskej republiky a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Krajská prokuratúra Banská Bystrica je povinná poskytnúť sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 3.320,- EUR v lehote do 30 dní odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 43/07).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 149 ústavy prokuratúra Slovenskej republiky chráni práva a zákonom chránené záujmy fyzických a právnických osôb a štátu.

Sťažovateľ namieta porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy nevyhovením jeho podnetu na podanie mimoriadneho dovolania.

Zákonné predpoklady na podanie mimoriadneho dovolania sú upravené v § 243e a nasl. OSP. Z týchto ustanovení jednoznačne vyplýva, že ide o mimoriadny opravný prostriedok, využitie ktorého patrí výlučne generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“). To znamená, že nejde o základné právo sťažovateľa, ktoré by bolo možné zahrnúť pod čl. 46 ods. 1 ústavy.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na vyhovie podnetu fyzických osôb alebo právnických osôb na podanie mimoriadneho dovolania neexistuje právny nárok, t. j. osobe, ktorá takýto podnet podala, nevzniká právo na jeho prijatie, resp. akceptovanie, a teda generálny prokurátor nemá povinnosť takémuto podnetu vyhovieť. Je na voľnej úvahe generálneho prokurátora rozhodnúť o tom, či podá, alebo nepodá mimoriadne dovolanie. Ústavný súd v tejto súvislosti viackrát vyslovil, že oprávnenie na podanie mimoriadneho dovolania nemá charakter práva, ktorému je poskytovaná ústavnoprávna ochrana (I. ÚS 19/01, II. ÚS 176/03, IV. ÚS 344/04, II. ÚS 144/05, I. ÚS 43/07).

Z obsahu základného práva sťažovateľa na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy možno vyvodiť povinnosť, aby sa prokurátor podnetom sťažovateľa zaoberal podľa príslušných ustanovení zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov, nemožno však z neho vyvodiť základné právo, resp. právny nárok, aby podnetu aj vyhovel (m. m. III. ÚS 115/01).

Opierajúc sa o uvedené ústavný súd dospel k záveru, že nevyužitie práva generálneho prokurátora podať vo veci sťažovateľa mimoriadne dovolanie nie je v priamej príčinnej súvislosti s namietaným porušením označených článkov ústavy, pretože platná zákonná úprava nezakladá sťažovateľovi právo (právny nárok) na vyhovie jeho podnetu na podanie mimoriadneho dovolania zo strany generálneho prokurátora.

Ústavný súd preto z pohľadu ústavnej konformnosti preskúmal napadnutý prípis krajskej prokuratúry z 13. januára 2010 o odložení podnetov sťažovateľa, z ktorého odôvodnením sa v plnom rozsahu stotožnil.

Prokurátor krajskej prokuratúry v prípise z 13. januára 2010 uviedol, že „*podľa t. č. platnej právnej úpravy (§ 7 ods. 5 zák. č. 71/1992 Zb. osudných poplatkoch, účinnej od 1. januára 2009) sa v prípade zmluvnej pokuty, pokiaľ je opakujúcim sa plnením na neurčitý čas, považuje sa za cenu poplatkového plnenia (základu poplatku) cena ročného plnenia.*

V zmysle § 18 c ods. 6 zákona o súdnych poplatkoch, sa uvedené určenie základu poplatkového úkonu uplatní v prípade úkonov a konaní, ktoré boli začaté (budú začaté) po 1. januári 2009, teda po účinnosti novelizovaného ust. § 7 ods. 5 zákona č. 465/2008 Z. z. (čl. XIII, bod 16). Na konanie začaté pred touto účinnosťou sa uplatní ust. § 7 ods. 5 zákona o súdnych poplatkoch v znení platnom do 31. decembra 2008.

Novelizované znenie upravujúce určenie ceny poplatkového úkonu osobitne pre konanie o nárokoch zo zmluvnej pokuty, ak predstavujú opakujúce sa plnenie na neurčitý čas, iba potvrdilo dovtedajšiu výkladovú prax súdov, že nárok na zmluvnú pokutu môže byť opakujúcim sa plnením, pokiaľ v jeho zmluvnom základe je určenie peňažnej zmluvnej pokuty stanovené ako narastajúca veličina, závislá od času porušenia zabezpečovanej zmluvnej povinnosti (analogicky ako úrok) a nie je obmedzená časovou hranicou.

V preskúmvanej veci bola zmluvná pokuta dohodnutá takýmto spôsobom a preto ju opodstatnene súdy kvalifikovali ako opakujúce sa plnenie (navyše v žalobe nebol časový rozsah požadovanej pokuty obmedzený), a stanovili jeho cenu v súlade s ust. § 7 ods. 5 zákona o súdnych poplatkoch účinným do 31. decembra 2008. Na tom nič nemení skutočnosť, že o rozhodnutí vo veci samej súdy celú dohodu o zmluvnej pokute označili za neplatnú pre rozpor s dobrými mravmi.“

Prokurátor krajskej prokuratúry súčasne uviedol: „... ani vyrubenie poplatku za podanie návrhu na zaplatenie zmluvnej pokuty až 6. mája 2009 po rozhodnutí vo veci, neodporuje ustanoveniam zákona o súdnych poplatkoch, lebo dovtedy bola predmetom spoplatnenia iba časť žaloby ohľadne vymáhanej sumy doposiaľ žalovaným nesplatenej pôžičky. Nárok na zmluvnú pokutu, uplatnený v žalobe, nepochybne podlieha spoplatneniu

a táto povinnosť zatažovala žalobcu, preto vyrubenie tejto platobnej povinnosti, hoci dodatočne, bolo priliehavé.“

Z uvedeného vyplýva, že podstatnou pre rozhodnutie krajskej prokuratúry bolo vyriešenie otázky, či zmluvnú pokutu možno považovať za opakujúce sa plnenie, ktoré podlieha vyrubeniu súdneho poplatku podľa § 7 ods. 5 zákona o súdnych poplatkoch.

Podľa § 7 ods. 5 zákona o súdnych poplatkoch (účinného do 31. decembra 2008) ak ide o opakujúce sa plnenie na neurčitý čas, na dobu života alebo na čas dlhší ako tri roky, za cenu plnenia sa považuje trojnásobok ceny ročného plnenia.

Ústavný súd sa stotožňuje s názorom krajskej prokuratúry, podľa ktorého zmluvnú pokutu je potrebné považovať za opakujúce sa plnenie, ak je uplatňovaná ako narastajúca veličina od určitého dňa do zaplatenia zabezpečenej pohľadávky. Takáto aplikácia § 7 ods. 5 zákona o súdnych poplatkoch je v súlade so samotným účelom Občianskeho súdneho poriadku, ako aj s judikatúrou všeobecných súdov, ktorá vychádza z toho, že ak nie je výška zmluvnej pokuty určená pevnou sumou, ale opakujúcim sa plnením na neurčitý čas, teda spôsobom uvedeným aj v návrhu na vydanie platobného rozkazu podaným sťažovateľom, súd postupuje pri zisťovaní základu pre výpočet súdneho poplatku podľa § 7 ods. 5 zákona o súdnych poplatkoch. Pričom súčasne všeobecné súdy vychádzajú z toho, že podľa § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka zmluvná pokuta nie je príslušenstvom pohľadávky, a preto vždy tvorí samostatný predmet poplatkového úkonu.

Vzhľadom na uvedené prokurátor krajskej prokuratúry pri preskúmaní rozhodnutí okresného súdu a krajského súdu o poplatkovej povinnosti sťažovateľa dospel k záveru, že tieto rozhodnutia boli vydané v súlade s v tom čase účinnými ustanoveniami zákona o súdnych poplatkoch. Správnosť aplikácie uvedených ustanovení zákona o súdnych poplatkoch napokon potvrdila aj neskoršia novelizácia tohto právneho predpisu (zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 465/2008 Z. z., ktorým sa menia a dopĺňajú zákony v pôsobnosti Ministerstva financií Slovenskej republiky v súvislosti so zavedením meny euro v Slovenskej republike), ktorá práve z dôvodu odstránenia interpretačných problémov

pri vyrubovaní súdneho poplatku z návrhu na zaplatenie zmluvnej pokuty osobitne upravila určenie ceny poplatkového úkonu, ak ide o zmluvnú pokutu, ktorá je opakujúcim sa plnením na neurčitý čas, a tým potvrdila právny názor krajskej prokuratúry, ako aj konajúcich súdov.

K námietke sťažovateľa, že podľa § 7 ods. 6 zákona o súdnych poplatkoch sa súdny doplatok doplatí, ak sa po podaní návrhu rozšíri predmet poplatkového úkonu, pričom podľa sťažovateľa k rozšíreniu jeho žalobného návrhu nikdy nedošlo, a teda okresný súd nebol z tohto dôvodu oprávnený vyrubiť doplatok súdneho poplatku, ústavný súd uvádza, že v uvedenom ustanovení zákona o súdnych poplatkoch zákonodarcom je použitý pojem „rozšíri“, ktorý sa však vykladá extenzívne, takže zahŕňa aj situáciu, keď v priebehu konania súd zistí, že základ pre výpočet súdneho poplatku je vyšší ako základ, z ktorého súd vychádzal pri prvotnom vyrubení súdneho poplatku.

S ohľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že z predloženej sťažnosti, ani z k nej pripojeného prípisu krajskej prokuratúry z 13. januára 2010 nevyplýva nič, čo by svedčilo o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti záverov vyvedených krajskou prokuratúrou.

Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. apríla 2010